
Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2019:6

Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar Gudstjänstutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutspunkt 3 att kyrkostyrelsen i sitt framtida strategiska arbete ska beakta vad kyrkomötet anfört beträffande undervisning.

Gudstjänstutskottet anser att begreppet lärande, mer än undervisning, är viktigt för gudstjänstens sammanhang.

Utskottet ser det som centralt att barn och unga får möta vuxna i generationsöverskridande gudstjänster. Utskottet vill därför gärna se att kyrkostyrelsen i sitt fortsatta arbete med lärande och undervisning initierar en fördjupad reflektion över hur vägen från ålderssegregation till generationsöverskridande gudstjänster ser ut.

Utskottet betonar att musik har en viktig plats i kyrkans liv. I syfte att förvalta det musikaliska arvet bör kyrkostyrelsen stärka sin samverkan med andra kulturbärande institutioner i samhället och samtidigt värna kyrkans särart. Kyrkostyrelsen bör även stödja stiftens i deras arbete med att trygga en god framtida kompetensförsörjning genom att verka för en ökad rekrytering av kyrkomusiker.

Vidare finns en förväntan på att kyrkostyrelsen ger Svenska kyrkans musikråd tillräckliga resurser för att skapa ny mässmusik och för att integrera olika musiktraditioner i den liturgiska musiken, enligt tidigare kyrkomötesbeslut.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Gudstjänstutskottet anfört beträffande undervisning.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det kyrkomötet anfört beträffande undervisning.

Bakgrund

Kyrkostyrelsen redogör i sin skrivelse för temat för 2019 årets kyrkomöte samt beskriver varför kyrkan är kallad att undervisa, vad uppdraget innebär, vems uppdraget är och vem det angår samt hur undervisningsuppdraget kan utföras i vår tid. Vidare finns en vision kring vad som ska ha uppnåtts 2030.

Kyrkostyrelsen är angelägen att få ta del av kyrkomötets erfarenhet kring undervisning och lärande och skrivelsen innehåller därför förslag till frågor som kan utgöra en utgångspunkt för samtal i utskotten.

Som utgångspunkt för Gudstjänstutskottets samtal föreslås i skrivelsen följande frågeställningar:

- ◆ Hur kan gudstjänsten i högre utsträckning vara en undervisande miljö?
- ◆ På vilka sätt kan gudstjänstlivet stärka dopmedvetenheten?
- ◆ Hur kan vi säkerställa barn och ungas tillgång till andlig utveckling?
- ◆ Hur kan vi förvalta och utveckla det musikaliska kulturarvet?

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Gudstjänstutskottet anfört beträffande undervisning.

Gudstjänstutskottet uppskattar möjligheten att få lämna sitt bidrag till kyrkostyrelsens reflektion. Dock vill utskottet ifrågasätta de i skrivelsen ställda frågorna och menar att de är för omfattande och att syftet är för oklart för att de ska gå att besvara på ett bra sätt. Det är första året kyrkomötet arbetar tematiskt och det arbetet har ännu inte hittat sin form. Utskottet vill trots det lyfta fram några punkter av strategisk betydelse gällande de i skrivelsen föreslagna frågorna:

Hur kan gudstjänsten i högre utsträckning vara en undervisande miljö?

Ett ledord i gudstjänstutskottets samtal om de ställda frågorna i skrivelsen har varit *förhållningssätt*. Utskottet ställde sig frågan om gudstjänsten ska vara just undervisande. Gudstjänstutskottet vill lyfta fram att begreppet lärande, mer än undervisning, är centralt för gudstjänstens sammanhang. Gudstjänsten skapar rum för individ och gemenskap med Gud och människor, sårbarhet, mod och befrielse, är fördjupande och leder till växt och mognad. När evangelium förkunnas på olika sätt, med olika språk, såväl genom predikan som genom liturgin, rummet, tystnaden, konsten, orden och musiken, öppenhet och delande, ges möjlighet till både hjärtats och tankens lärande.

Det liturgipris som finns kan bidra till att stärka gudstjänsten som plats för lärande. Dock måste det som pristagaren/pristagarna gör komma fler till gagn, vilket i sig kan bidra till pedagogisk och liturgisk utveckling.

På vilka sätt kan gudstjänstlivet stärka dopmedvetenheten?

Gudstjänstutskottet menar att det behövs fler psalmer i olika musikaliska genrer med texter som uttrycker olika aspekter av dopteologi. Särskilt viktigt är detta i relation till konfirmander och andra unga, som behöver sångtexter att identifiera sig med, även i början av en vandring i tro, där dopet kan vara något som ligger framför dem. Detta behöver beaktas i det kommande psalmboksarbetet. Utskottet ser också ett behov av fördjupad reflektion kring mötet mellan ovana dopfamiljer och dem som firar gudstjänst regelbundet. Utskottet vill lyfta fram kyrkohandbokens möjlighet till doppåminnelse i olika gudstjänster.

Hur kan vi säkerställa barn och ungas tillgång till andlig utveckling?

Utskottet ser det som centralt att barn och unga får möta vuxna i generationsöverskridande gudstjänster. Barn och unga behöver bli inkluderade i gudstjänsten och inte hänvisas enbart till separata, ålderssegregerade gudstjänster. Den generationsöver-

skridande aspekten är viktig för att ge vidare en berättelse och den skapar en ömsesidighet. Utskottet vill därför gärna se att kyrkostyrelsen i sitt fortsatta arbete med lärande och undervisning initierar en fördjupad reflektion över hur vägen från ålderssegregation till generationsöverskridande gudstjänster ser ut. Inom ramen för detta ryms även att se till de arenor barn och unga befinner sig på, såväl i som utanför hemmet. Utskottet vill uppmuntra kyrkostyrelsen att i sitt kommunikationsarbete värna stifts och församlingars arbete, i de många verksamheter som sker för familjer samt tillsammans med exempelvis skolan.

Utskottet ser musiken som central för barn och ungas möjligheter att lära känna och beröras av trons språk. I sången kan mycket sägas som annars inte blir sagt. I samverkan med skolan är sånger och psalmer en viktig resurs att använda. För barn och unga, liksom för många andra i kyrkan finns ett behov av musik i olika genrer med texter som är språkligt enkla men bär ett existentiellt djup. Här behöver finnas en respekt för olika genrer och en kvalitetsmedvetenhet. Utskottet önskar att kyrkostyrelsen särskilt beaktar detta behov i det fortsatta arbetet med ny psalmbok.

Hur kan vi förvalta och utveckla det musikaliska kulturarvet?

Utskottet betonar att musik har en viktig plats i kyrkans liv. Genom musik kan människor forma och uttrycka sin tro bortom orden. Musik kan vara en väg till tro för människor och utgör en stor del av bön och andakt för den enskilde likväl som för den större gemenskapen. Detta märks både genom hur exempelvis psalmboken kan vara den enskildes andaktsbok och genom hur konserter och olika musikmässor samlar många. Kyrkan har ett särskilt ansvar att förvalta både den äldre sångskatten, där gregorianiken har en särskild plats, och ett ansvar för att vara lyhörd för vad som rör sig i samhället i stort. I syfte att förvalta det musikaliska arvet bör kyrkostyrelsen stärka sin samverkan med andra kulturbärande institutioner i samhället och samtidigt värna kyrkans särart.

Kyrkostyrelsen bör även stödja stiftens i deras arbete med att trygga en god framtida kompetensförsörjning genom att verka för en ökad rekrytering av kyrkomusiker. I en tid där kommersiell körverksamhet vinner mark, önskar utskottet att kyrkostyrelsen i sitt kommunikationsarbete ger musiklivet en tydligare plats.

Vidare vill utskottet uttrycka sin förväntan på att kyrkostyrelsen ger Svenska kyrkans musikråd tillräckliga resurser för att skapa ny mässmusik och för att integrera olika musiktraditioner i den liturgiska musiken, enligt tidigare kyrkomötesbeslut.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Anna Cöster, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Gunilla Bengtsson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anders Åkerlund, Margareta Andersson, Alexander Christiansson, Sven Milltoft, Carola Norén, Hans Lindholm, Marjut Ervasti och Göran Göransson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Jannerstig, Birgitta Nilsson, Torvald Johansson, Maria Brolinson, Daniel Engström, Sara Gille, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.